

Analiza merytoryczna dokumentu pt.:

„Doświadczenia, potrzeby i oczekiwania mieszkańców województwa lubuskiego dotyczące kształcenia zawodowego, wyższego i szeroko rozumianego lifelong learning, w tym kształcenia dorosłych w wymiarze formalnym, pozaformalnym i nieformalnym – raport z badania CAWI”

Autor opracowania:
Arleta Jaśniewicz

Wrzesień, 2025 r.

Spis treści

I. Wstęp	2
II. Zastosowane metody badań i prezentacja wyników	3
III. Wnioski i rekomendacje	5
III.1 Wnioski	5
III.2. Rekomendacje dotyczące rozwiązań systemowych, finansowych i organizacyjnych	6
III.3. Tabelaryczne zestawienie wniosków i rekomendacji	8

I. Wstęp

Przedmiotem opracowania jest weryfikacja dokumentu pt.: „Doświadczenia, potrzeby i oczekiwania mieszkańców województwa lubuskiego dotyczące kształcenia zawodowego, wyższego i szeroko rozumianego lifelong learning, w tym kształcenia dorosłych w wymiarze formalnym, pozaformalnym i nieformalnym – raport z badania CAWI”, co stanowi integralny element zadania dotyczącego weryfikacji dokumentów i opracowań, powstających w ramach projektów prowadzonych w 16 województwach, finansowanych z KPO - inwestycja A.3.1.1.: *Wsparcie rozwoju nowoczesnego kształcenia zawodowego, szkolnictwa wyższego oraz uczenia się przez całe życie - Zbudowanie systemu koordynacji i monitorowania regionalnych działań na rzecz kształcenia zawodowego, szkolnictwa wyższego oraz uczenia się przez całe życie, w tym uczenia się dorosłych.*

Analiza została opracowana w kwietniu 2025 roku i jest efektem badań i analiz przeprowadzonych przez zespół Instytutu Socjologii Uniwersytetu Zielonogórskiego w ramach projektu pn.: „Umiejętności tworzą możliwości. Zbudowanie systemu koordynacji i monitorowania regionalnych działań na rzecz kształcenia zawodowego, szkolnictwa wyższego oraz uczenia się przez całe życie, w tym uczenia się dorosłych, Umowa KPO/22/LLL/U/003”. W skład zespołu badawczego weszły: dr hab. Beata Trzop, dr hab. Maria Zielińska, Małgorzata Lisowska oraz Agata Szymandera.

Celem głównym badania była „diagnoza aspiracji edukacyjnych i zawodowych oraz planów życiowych i migracyjnych uczniów szkół zawodowych”. U podłoża badania leżało przekonanie, iż wiedza na temat motywów podejmowania decyzji edukacyjnych na różnych etapach edukacji a także subiektywna ocena przygotowania do pełnienia ról zawodowych, jest istotna z punktu widzenia planowania polityki regionalnej województwa lubuskiego. To pozwoliło na sformułowanie głównych pytań badawczych, do których należą¹:

1. Jak uczniowie oceniają wybór własnych ścieżek edukacyjnych? Jak są one różnicowane ze względu na cechy uczniów?
2. Jakie decyzje edukacyjne są najczęściej podejmowane przez uczniów? Jakie podmioty uczestniczą w procesie podejmowania tych decyzji?
3. Jak uczniowie szkół zawodowych oceniają ofertę kształcenia zawodowego dostępną w regionie?
4. Jakie są główne bariery realizacji planów edukacyjnych uczniów?
5. Jak uczniowie oceniają jakość kształcenia we własnych szkołach? Jakich umiejętności i kompetencji im brakuje a jakim w procesie edukacyjnym poświęca się zbyt dużo czasu?
6. Jakie są aspiracje edukacyjne i zawodowe uczniów? W jakim stopniu są one powiązane z województwem lubuskim?
7. Jakie są postawy uczniów szkół zawodowych wobec idei kształcenia przez całe życie (LLL)?

¹ Doświadczenia, potrzeby i oczekiwania mieszkańców województwa lubuskiego dotyczące kształcenia zawodowego, wyższego i szeroko rozumianego lifelong learning, w tym kształcenia dorosłych w wymiarze formalnym, pozaformalnym i nieformalnym – raport z badania CAWI, str. 10-11.

Natomiast celem niniejszego opracowania jest weryfikacja dokumentu pt.: „Doświadczenia, potrzeby i oczekiwania mieszkańców województwa lubuskiego dotyczące kształcenia zawodowego, wyższego i szeroko rozumianego lifelong learning, w tym kształcenia dorosłych w wymiarze formalnym, pozaformalnym i nieformalnym – raport z badania CAWI” oraz przedstawienie wniosków i rekomendacji w zakresie budowania systemu koordynacji i uczenia się przez całe życie w odniesieniu do ośmiu obszarów oddziaływania² Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030.

II. Zastosowane metody badań i prezentacja wyników

Zakres podmiotowy Raportu z badania obejmuje uczniów szkół zawodowych i techników oraz szkół branżowych I i II stopnia. Według danych GUS zaprezentowanych w raporcie, w województwie lubuskim w roku szkolnym 2023/24 populacja ta liczyła 31 373 uczniów. W oparciu o zastosowane metody badawcze, przyjęto, że próba badawcza powinna liczyć minimum 1050 uczniów (przy założeniu 95% poziomu ufności i 3% błędu oszacowania).

Zakres geograficzny prowadzonych badań obejmował 12 powiatów i 2 miasta na prawach powiatu w województwie lubuskim. W technikach do udziału w badaniu wylosowano 3 oddziały na różnych poziomach kształcenia a w szkołach branżowych I i II stopnia po 2 oddziały, również na różnych poziomach kształcenia. W efekcie próba badawcza liczyła 2190 uczniów, co świadczy o wysokiej efektywności przyjętych procedur realizacji badania.

W celu przeprowadzenia badania zastosowano kompendium metod i technik badawczych, które gwarantowały wysoką wiarygodność i wysoką jakość danych badawczych. Ekspertsi uznali, że w badaniu postaw, opinii i zachowań uczniów najbardziej adekwatne jest podejście ilościowe.³

Zestawienie metod badawczych i źródeł danych przedstawia poniższa tabela.

-
1. ² Umiejętności podstawowe, przekrojowe i zawodowe dzieci, młodzieży i osób dorosłych.
 2. Rozwijanie umiejętności w edukacji formalnej – kadry zarządzające.
 3. Rozwijanie umiejętności w edukacji formalnej – kadry uczące.
 4. Rozwijanie umiejętności poza edukacją formalną.
 5. Rozwijanie i wykorzystanie umiejętności w miejscu pracy.
 6. Doradztwo zawodowe.
 7. Współpraca pracodawców z edukacją formalną i pozaformalną.
 8. Planowanie uczenia się przez całe życie i potwierdzanie umiejętności.

³ Badanie zostało zrealizowane w dniach 15.04.24 – 1.06.24, w ramach projektu „Umiejętności tworzą możliwości” techniką CAWI (Computer Assisted Web Interview)

Tabela 1
Zestawienie metod badawczych i źródeł danych

Rodzaje metod badawczych	Metody badań	Źródła danych
Pierwotne	CAWI (Computer Assisted Web Interview)	– respondenci wypełniający kwestionariusze online

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Raportu

CAWI to ilościowa metoda badań społecznych z wykorzystaniem ankiet przeprowadzanych przez Internet, w której badany samodzielnie wypełnia elektroniczną ankietę za pomocą urządzenia z dostępem do Internetu. Ta forma badania była niezwykle efektywna, biorąc pod uwagę dostępność badanych uczniów oraz dostęp do Internetu. Należy nadmienić, że badanie przeprowadzono przy wsparciu dyrektorów placówek prowadzących kształcenie zawodowe, których uczniowie weszli w skład wytypowanej próby badawczej.

Wyniki badań zostały zaprezentowane w formie wykresów z komentarzem. Prezentacja wyników została poprzedzona prezentacją profili uczniów objętych badaniem oraz krótką oceną dostępności kształcenia zawodowego w regionie i identyfikacją barier edukacyjnych.

Część merytoryczna Raportu z kolei obejmuje siedem obszarów, które zostały zaprezentowane w poniższej tabeli.

Tabela
Szczegółowa prezentacja obszarów badawczych

L.p.	Obszar badawczy	Analizowana tematyka
1	Diagnoza aspiracji edukacyjnych i zawodowych oraz planów życiowych i migracyjnych uczniów szkół zawodowych	– plany dotyczące dalszej nauki lub/i pracy – wybór kolejnej szkoły po zakończeniu edukacji na obecnym poziomie – wykształcenie – wybór zawodu
2	Diagnoza potrzeb uczniów szkół ponadpodstawowych w zakresie oferty ze wskazaniem ograniczeń i zalet	– oferta instytucjonalna w zakresie kształcenia i szkolenia zawodowego – oferta pozainstytucjonalna w zakresie kształcenia i szkolenia zawodowego
3	Plany życiowe uczniów szkół zawodowych	– plany migracyjne
4	Rola różnych podmiotów i czynników w podejmowaniu decyzji przez uczniów	– wymiar formalny, pozaformalny i nieformalny kształcenia i szkolenia zawodowego

5	Ocena oferty i jakości kształcenia zawodowego	– ocena różnych obszarów funkcjonowania szkoły w zakresie przygotowania uczniów do różnych działań – ocena różnych elementów związanych z nauką w szkole – ocena praktyk zawodowych
6	Analiza postaw uczniów szkół zawodowych wobec idei lifelong learning (LLL)	– formalne, pozaformalne i nieformalne formy LLL
7	Ocena doradztwa zawodowego w procesie podejmowania decyzji edukacyjnych	– formy pomocy – organizacja zajęć w zakresie doradztwa zawodowego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Raportu

Najistotniejsze wyniki badania zebrano w podsumowaniu, w którym w szczególności uwzględniono obszary dotyczące:

- barier edukacyjnych,
- aspiracji edukacyjnych i zawodowych,
- diagnozy potrzeb uczniów dotyczącej kształcenia zawodowego,
- czynników wpływające na decyzje edukacyjne uczniów,
- oceny oferty i jakości kształcenia zawodowego.

III. Wnioski i rekomendacje

III.1 Wnioski

Z Raportu wynika iż w województwie lubuskim istnieje ścisła korelacja pomiędzy występowaniem barier w realizacji aspiracji i planów edukacyjno-zawodowych uczniów a występowaniem określonych czynników jak np. oddalenie czy wręcz wykluczenie komunikacyjne, niski status ekonomiczny, zamieszkiwanie na terenach wiejskich, ograniczona dostępność wsparcia szkoły w kształtowaniu aspiracji edukacyjnych oraz budowaniu doświadczeń zawodowych, dysproporcja pomiędzy ofertą kształcenia zawodowego a potrzebami w zakresie kierunków i zawodów istotnych w przyszłości dla rynku pracy.

Kluczowe aspekty (wyniki) badania, przedstawione w Raporcie, w kontekście opracowania wniosków i rekomendacji dla interesariuszy sektora kształcenia i szkolenia zawodowego w województwie lubuskim oraz organów sfery regulacyjnej w sektorze edukacji można streścić w poniższych punktach.

1. W technikach i szkołach branżowych najczęściej uczą się osoby pochodzące ze wsi i małych miast. Zamieszkiwanie na terenach wiejskich jest istotną barierą w realizacji ścieżek edukacyjnych.
2. Ponad połowa uczniów musi dojeżdżać do swoich szkół. Wysiłek komunikacyjny dotyczy niemal wszystkich mieszkańców wsi i maleje wraz z wielkością miast z których pochodzą uczniowie.
3. Zaniechanie planów edukacyjnych dotyczy znacznej grupy uczniów, a brak ukończenia planowanych kursów lub szkoleń najczęściej wynika ze złej sytuacji finansowej uczniów i ich rodziców.
4. Ponad jedna trzecia uczniów nie potrafi sprecyzować swoich planów edukacyjno-zawodowych.
5. Plany edukacyjne uczniów są ściśle związane z typem szkoły. Chęć podjęcia dalszej nauki w szkole branżowej II stopnia maleje wraz z przechodzeniem do następnej klasy. Wśród uczniów techników ta tendencja jest odwrotna.
6. Wskazując planowany zawód, uczniowie często nie mają wystarczającej wiedzy o nim, ani informacji o możliwościach jego zdobycia w danym regionie.
7. Rynek pracy oczekuje doświadczenia zawodowego, jako jednego z głównych czynników składających się na kryteria zatrudnialności.

III.2. Rekomendacje dotyczące rozwiązań systemowych, finansowych i organizacyjnych

Przyczyny występowania barier i trudności w kształtowaniu aspiracji edukacyjno-zawodowych oraz realizacji planów edukacyjnych i zawodowych uczniów z terenu województwa lubuskiego koncentrują się wokół kilku widocznych aspektów. Wymagają one wprowadzenia wielu zmian systemowych i organizacyjnych w systemie kształcenia. Należą do nich:

1. Wieloaspektowe wsparcie uczniów mieszkających na terenach wiejskich zarówno w rozwoju aspiracji edukacyjnych jak i realizacji planów edukacyjno-zawodowych.
2. Większa uwaga powinna być kierowana na zbudowanie dobrego systemu komunikacji, który uwzględniałby potrzeby dojazdów uczniów ze wsi i małych miejscowości, szczególnie tych usytuowanych peryferyjnie.
3. Indywidualne wsparcie uczniów w trudnej sytuacji finansowej w realizacji planów edukacyjnych.
4. Wzrost dostępu do profesjonalnego doradztwa edukacyjno-zawodowego na wszystkich etapach edukacji.
5. Rozwój zawodoznawstwa oraz wzrost dostępu do informacji o lokalnych rynkach pracy.
6. Zwiększenie wpływu doradcy zawodowego i szkoły na decyzje związane z wyborem zawodu i dalszym kształceniem
7. Umożliwienie uczniom uzyskanie możliwie najszerszego doświadczenia zawodowego poprzez organizację praktycznej nauki zawodu na poziomie zgodnym z wymaganiami współczesnego rynku pracy.

8. Rozwój alternatywnych możliwości nabywania kwalifikacji, np. w postaci dodatkowych umiejętności zawodowych (DUZ)⁴ i/lub kwalifikacyjnych kursów zawodowych. Wykorzystanie potencjału Branżowych Centrów Umiejętności.
9. Zapewnienie dodatkowych, systemowych środków finansowych na szeroko rozumiane działania dostosowawcze w zakresie dostosowania jakości kształcenia do potrzeb uczniów ze środków Funduszy Europejskich.

Wyżej wymienione rekomendacje wpisują się w obszary Zintegrowanej Strategii Umiejętności. W szczególności rekomendacje nr 1, 3, 4, 5 i 6 wiążą się z dziedziną doradztwa zawodowego (obszar 6 ZSU). Rekomendacja nr 7 nawiązuje do obszaru 5 ZSU tj. „Rozwijanie i wykorzystanie umiejętności w miejscu pracy”. Rekomendacje 8 i 9 z kolei są spójne z obszarami nr 7 – „Współpraca pracodawców z edukacją formalną i pozaformalną” oraz nr 8 – „Planowanie uczenia się przez całe życie i potwierdzanie umiejętności”.

⁴ dodatkowe umiejętności zawodowe w zakresie wybranych zawodów oraz zestawy celów kształcenia i treści nauczania opisanych w formie oczekiwanych efektów kształcenia i kryteriów ich weryfikacji w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji personalnych i społecznych, zostały określone w załączniku nr 33 do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 16 maja 2019 r. w sprawie podstaw programowych kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego oraz dodatkowych umiejętności zawodowych w zakresie wybranych zawodów szkolnictwa branżowego (Dz. U. poz. 991, ze zm.). Obejmują one treści nauczania, które mogą być przydatne do wykonywania zawodu, a wykraczają poza zakres podstawy programowej kształcenia w zawodzie szkolnictwa branżowego. Dodatkowe umiejętności zawodowe mogą być dodawane, zmieniane lub wykreślone na wnioski ministrów właściwych dla zawodów.

III.3. Tabelaryczne zestawienie wniosków i rekomendacji

Nr	WNIOSKI (opisane w punktach)	REKOMENDACJE (opisane w punktach)	ADRESACI
I	Wnioski dotyczące aspektów merytorycznych	Rekomendacje	Adresaci
1.	W technikach i szkołach branżowych najczęściej uczą się osoby pochodzące ze wsi i małych miast. Zamieszkiwanie na terenach wiejskich jest istotną barierą w realizacji ścieżek edukacyjnych.	1. Wieloaspektowe wsparcie uczniów mieszkających na terenach wiejskich zarówno w rozwoju aspiracji edukacyjnych jak i realizacji planów edukacyjno-zawodowych. Główne aspekty i obszary wsparcia: 1.1. Zwiększenie liczby godzin doradztwa zawodowego w celu realizacji kompleksowego wsparcia ucznia w zakresie diagnozy zainteresowań edukacyjnych i zawodowych oraz wsparcia samopoznania, kończące się opracowaniem indywidualnego planu rozwoju. 1.2. Zapewnienie dostępu do zajęć dodatkowych i wyrównawczych, np. ze środków funduszy europejskich. 1.3. Ułatwianie dostępu do edukacji i kultury poprzez realizację projektów w zakresie rozwoju społecznego, kulturowego i obywatelskiego, realizowanych	– Ministerstwo Edukacji Narodowej, – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi, – Marszałek Województwa Lubuskiego – Organy prowadzące – Gminy – Organizacje pozarządowe

		z różnych środków, w tym, budżetowych, funduszy europejskich, Programu Erasmus+, funduszy EOG. 1.4. Podejmowanie przez placówki oświatowe współpracy z uczelniami wyższymi, centrami edukacyjnymi oraz liderami w biznesie i innych dziedzinach życia. 1.5. Wsparcie edukacyjne i informacyjne dla rodziców w zakresie dostępnych możliwości i programów edukacyjnych oraz ścieżek kształcenia zgodnych z zainteresowaniami i aspiracjami uczniów.	
2.	Ponad połowa uczniów musi dojeżdżać do swoich szkół. Wysiłek komunikacyjny dotyka niemal wszystkich mieszkańców wsi i maleje wraz z wielkością miast z których pochodzą uczniowie.	1. Większa uwaga powinna być kierowana na zbudowanie dobrego systemu komunikacji, który uwzględniłby potrzeby dojazdów w celach edukacyjnych uczniów ze wsi i małych miejscowości, szczególnie tych usytuowanych peryferyjnie, w tym wsparcie organizacji uczniów poprzez programy stypendialne oraz rozwiązania organizacyjne, planowane bezpośrednio w placówkach oświatowych.	– Marszałek Województwa Lubuskiego – Organy prowadzące – Gminy – Placówki oświatowe
3.	Zaniechanie planów edukacyjnych dotyczy znacznej grupy uczniów, a brak ukończenia planowanych kursów lub szkoleń najczęściej wynika ze złej sytuacji finansowej uczniów.	1. Indywidualne wsparcie uczniów w trudnej sytuacji finansowej w realizacji planów edukacyjnych, poprzez organizację przez placówki oświatowe (samodzielnie lub we współpracy z NGO, centrami i firmami szkoleniowymi) krótkich form edukacji zawodowej jak np. kursy kwalifikacyjne, dodatkowe umiejętności zawodowe oraz inne formy, np. w zakresie kwalifikacji wolnorynkowych oraz promowanie idei mikropoświadczeń w ramach projektów finansowanych z Funduszy Europejskich.	– Organy prowadzące – Dyrektorzy szkół – Organizacje pracodawców – Marszałek Województwa Lubuskiego – Organy prowadzące

4.	Ponad jedna trzecia uczniów nie potrafi sprecyzować swoich planów edukacyjno-zawodowych.	1. Wzrost dostępu do profesjonalnego doradztwa edukacyjno-zawodowego na wszystkich etapach edukacji, ze szczególnym uwzględnieniem szkoły podstawowej, jako kluczowego etapu w zakresie wyboru dalszej ścieżki edukacyjnej.	– Ministerstwo Edukacji Narodowej, – Dyrektorzy szkół
5.	Plany edukacyjne uczniów są ściśle związane z typem szkoły. Chęć podjęcia dalszej nauki w szkole branżowej II stopnia maleje wraz z przechodzeniem do następnej klasy. Wśród uczniów techników ta tendencja jest odwrotna.	1. Zwiększenie wpływu doradcy zawodowego i szkoły na decyzje związane z wyborem zawodu i dalszym kształceniem, poprzez wprowadzenie następujących narzędzi i metod pracy: 1.1. Zwiększenie liczby godzin doradztwa zawodowego w celu realizacji kompleksowego wsparcia ucznia w zakresie diagnozy zainteresowań edukacyjnych i zawodowych oraz wsparcia samopoznania, kończące się opracowaniem indywidualnego planu rozwoju. 1.2. Zapewnienie dostępu do zajęć dodatkowych i wyrównawczych, np. ze środków funduszy europejskich. 1.3. Podejmowanie przez placówki oświatowe współpracy z uczelniami wyższymi, centrami edukacyjnymi oraz liderami w biznesie i innych dziedzinach życia.	– Ministerstwo Edukacji Narodowej, – Dyrektorzy szkół

		1.4. Wsparcie edukacyjne i informacyjne dla rodziców w zakresie dostępnych możliwości i programów edukacyjnych oraz ścieżek kształcenia zgodnych z zainteresowaniami i aspiracjami uczniów.	
6.	Wskazując planowany zawód, uczniowie często nie mają wystarczającej wiedzy o nim ani informacji o możliwościach jego zdobycia w danym regionie.	– Rozwój zawodoznawstwa oraz wzrost dostępu do informacji o lokalnych rynkach pracy poprzez wprowadzenie rekomendowanych zmian w zakresie i programie doradztwa zawodowego bądź realizację innowacji pedagogicznych dotyczących wiedzy o lokalnych przedsiębiorstwach i oferowanych przez nich stanowiskach pracy.	– Ministerstwo Edukacji Narodowej, – Dyrektorzy szkół
7.	Rynek pracy oczekuje doświadczenia zawodowego, jako jednego z głównych czynników składających się na kryteria zatrudnialności.	1. Rozwój alternatywnych możliwości nabywania kwalifikacji, np. w postaci dodatkowych umiejętności zawodowych (DUZ) ⁵ i/lub kwalifikacyjnych kursów zawodowych. Wykorzystanie potencjału Branżowych Centrów Umiejętności.	– Marszałek Województwa Lubuskiego, – Ministerstwo Edukacji Narodowej, – Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej,

⁵ dodatkowe umiejętności zawodowe w zakresie wybranych zawodów oraz zestawy celów kształcenia i treści nauczania opisanych w formie oczekiwanych efektów kształcenia i kryteriów ich weryfikacji w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji personalnych i społecznych, zostały określone w załączniku nr 33 do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 16 maja 2019 r. w sprawie podstaw programowych kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego oraz dodatkowych umiejętności zawodowych w zakresie wybranych zawodów szkolnictwa branżowego (Dz. U. poz. 991, ze zm.). Obejmują one treści nauczania, które mogą być przydatne do wykonywania zawodu, a wykraczają poza zakres podstawy programowej kształcenia w zawodzie szkolnictwa branżowego.

Dodatkowe umiejętności zawodowe mogą być dodawane, zmieniane lub wykreślone na wnioski ministrów właściwych dla zawodów.

		2. Umożliwienie uczniom uzyskania możliwie najszerszego doświadczenia zawodowego poprzez organizację praktycznej nauki zawodu na poziomie zgodnym z wymaganiami współczesnego rynku pracy. 3. Zapewnienie dodatkowych, systemowych środków finansowych na szeroko rozumiane działania dostosowawcze w zakresie dostosowania jakości kształcenia do potrzeb uczniów ze środków Funduszy Europejskich	– Organy prowadzące – Dyrektorzy szkół – Organizacje pracodawców – Organizacje pozarządowe – Przedsiębiorcy – Centra szkoleniowe, w tym BCU
II	Wnioski dotyczące aspektów <u>prawnych</u> (numer wniosku z tabeli, ustawa, treść obecnie obowiązujących przepisów)	Rekomendacje (proponowane zmiany w przepisach prawa)	
1.	<u>Wniosek 4</u> Ponad jedna trzecia uczniów nie potrafi sprecyzować swoich planów edukacyjno-zawodowych. <u>Wniosek 5</u> Plany edukacyjne uczniów są ściśle związane z typem szkoły. Chęć podjęcia dalszej nauki w szkole branżowej II stopnia maleje wraz z przechodzeniem do następnej klasy. Wśród uczniów techników ta tendencja jest odwrotna. <u>Wniosek 6</u>	1. Rozszerzenie zakresu i wymiaru doradztwa edukacyjno – zawodowego w szkołach prowadzących kształcenie zawodowe na poziomie ponadpodstwowym – Zmiana w przepisach: aspekt doradztwa zawodowego powinien być szerzej rozwinięty, szczególnie jeżeli chodzi o wskazanie na jakim poziomie placówki oferują wsparcie; rekomenduje się wprowadzenie zapisu rozszerzającego wymiar przedmiotu „doradztwo zawodowe” do min. 1 godziny tygodniowo. – Sformułowanie zapisu: wprowadzenie do Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach⁶ zapisu w Art. 26.1: Do zadań doradcy zawodowego należy: prowadzenie diagnozy predyspozycji i zainteresowań zawodowych ucznia, przygotowanie indywidualnych planów edukacyjno-zawodowych, praktyczne przygotowanie do wejścia na rynek	

⁶ Dz.U. 2023 poz. 1798 (tekst jednolity)

	Wskazując planowany zawód, uczniowie często nie mają wystarczającej wiedzy o nim ani informacji o możliwościach jego zdobycia w danym regionie.	pracy, opracowania Indywidualnego Planu Działania (lub odpowiednika) dla ucznia na początku kształcenia zawodowego i aktualizacji w kolejnych latach.	
2.	<u>Wniosek 7</u> Rynek pracy oczekuje doświadczenia zawodowego, jako jednego z głównych czynników składających się na kryteria zatrudnialności.	2. Wprowadzenie zapisu dotyczącego wynagradzania instruktorów praktycznej nauki zawodu u pracodawcy – Zmiana w przepisach: wprowadzenie w artykule 122 Ustawy Prawo Oświatowe zapisu dotyczącego wynagradzania instruktorów praktycznej nauki zawodu, opiekunów praktyk w trakcie praktycznej nauki zawodu uczniów, którzy nie zawarli umów o pracę, w celu przełamania bariery finansowej. – Sformułowanie zapisu: Pracodawcom, którzy zawarli z placówką prowadzącą kształcenie zawodowe umowę dotyczącą organizacji praktycznej nauki zawodu w formie stażu uczniowskiego, przysługuje dofinansowanie kosztów kształcenia ze środków Funduszu Pracy.	
III	Wnioski dotyczące aspektów <u>finansowych i organizacyjnych</u>	Rekomendacje	Adresaci
1.	<u>Wniosek 1</u> W technikach i szkołach branżowych najczęściej uczą się osoby pochodzące ze wsi i małych miast. Zamieszkiwanie na terenach wiejskich jest istotną barierą w realizacji ścieżek edukacyjnych.	1. Zapewnienie dodatkowych, systemowych środków finansowych na szeroko rozumiane działania dostosowawcze w zakresie wsparcia uczniów zamieszkujących tereny wiejskie ze środków Funduszy Europejskich. Środki mogą być przeznaczone na wsparcie pedagogiczne, psychologiczne, coaching oraz doradztwo zawodowe i edukacyjne w różnych formach, w tym	– Marszałek Województwa Lubuskiego – Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, – Ministerstwo Edukacji Narodowej, – Kuratorium Oświaty,

		wycieczki i wizyty studyjne do wyższych uczelni i pracodawców. 2. Szersze wykorzystanie Programu Indywidualnych Kont Rozwojowych jako formy wsparcia dzieci i młodzieży z terenów wiejskich w realizacji ich aspiracji i planów edukacyjnych.	– organy prowadzące szkoły branżowe, – dyrektorzy szkół
2.	<u>Wniosek 2</u> Ponad połowa uczniów musi dojeżdżać do swoich szkół. Wysiłek komunikacyjny dotyczy niemal wszystkich mieszkańców wsi i maleje wraz z wielkością miast z których pochodzą uczniowie.	Zapewnienie dodatkowych, systemowych środków finansowych na szeroko rozumiane przeciwdziałanie wykluczeniu komunikacyjnemu⁷.	– Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, – Marszałek Województwa Lubuskiego – Powiaty – Gminy
3.	<u>Wniosek 3</u> Zaniechanie planów edukacyjnych dotyczy znacznej grupy uczniów, a brak ukończenia planowanych kursów lub szkoleń najczęściej wynika ze złej sytuacji finansowej uczniów <u>Wniosek 7</u>	Zapewnienie dodatkowych, systemowych środków finansowych na szeroko rozumiane działania dostosowawcze w zakresie praktycznej nauki zawodu ze środków Funduszy Europejskich Rozwój na cele związane z tworzeniem alternatywnych możliwości nabywania kwalifikacji, np. w postaci praktyk zawodowych, kształcenia dualnego, dodatkowych umiejętności zawodowych	– Marszałek Województwa Lubuskiego – Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, – Ministerstwo Edukacji Narodowej, – Kuratorium Oświaty,

⁷ Minister Infrastruktury powołał Zespół Ekspertski ds. przeciwdziałania wykluczeniu komunikacyjnemu jako organ pomocniczy, którego celem było opracowanie propozycji zmian w przepisach dotyczących rozwoju transportu zbiorowego. Zespół zarekomendował ustanowienie roli integratora transportu publicznego – instytucji odpowiedzialnej za koordynację przewozów na danym obszarze, wyposażonej w odpowiednie kompetencje i zasoby. Plany transportowe powinny swoim zasięgiem obejmować całe terytorium kraju, aby wspierać rozwój spójnego systemu komunikacji publicznej. Wskazano na potrzebę otwartości na dobre praktyki i innowacje – zarówno te pochodzące z zagranicy, jak i krajowe – oraz wdrażania nowoczesnych rozwiązań cyfrowych i organizacyjnych. Na podstawie powyższych rekomendacji Ministerstwo Infrastruktury przygotowało projekt ustawy o zmianie ustawy o publicznym transporcie zbiorowym oraz niektórych innych ustaw, który 5 maja 2025 r. został wpisany do wykazu prac legislacyjnych i programowych Rady Ministrów (UD232).

	Rynek pracy oczekuje doświadczenia zawodowego, jako jednego z głównych czynników składających się na kryteria zatrudnialności.	(DUZ) ⁸ i/lub kwalifikacyjnych kursów zawodowych. Wykorzystanie potencjału Branżowych Centrów Umiejętności. W województwie lubuskim funkcjonują 4 BCU w branżach: motoryzacyjnej, informatyki i programowania, budownictwa wodnego i melioracji wodnych, oraz elektromobilności. Pełna lista BCU dostępna jest na stronie internetowej Fundacji Rozwoju Systemu Edukacji. ⁹	– Organy prowadzące szkoły branżowe, – Dyrektorzy szkół
--	--	---	--

⁸ dodatkowe umiejętności zawodowe w zakresie wybranych zawodów oraz zestawy celów kształcenia i treści nauczania opisanych w formie oczekiwanych efektów kształcenia i kryteriów ich weryfikacji w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji personalnych i społecznych, zostały określone w załączniku nr 33 do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 16 maja 2019 r. w sprawie podstaw programowych kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego oraz dodatkowych umiejętności zawodowych w zakresie wybranych zawodów szkolnictwa branżowego (Dz. U. poz. 991, ze zm.). Obejmują one treści nauczania, które mogą być przydatne do wykonywania zawodu, a wykraczają poza zakres podstawy programowej kształcenia w zawodzie szkolnictwa branżowego.

Dodatkowe umiejętności zawodowe mogą być dodawane, zmieniane lub wykreślone na wnioski ministrów właściwych dla zawodów.

⁹ <https://www.frse.org.pl/kpo-bcu-mapa>, dostęp z dnia 4.10.2025r.